

Vattenfall AB
Evenemangsgatan 13
16979 Solna
Sverige

Miljö- och Energidepartementet

m.registrator@
regeringskansliet.se

m.remisser-energi@
regeringskansliet.se

Datum: 2017-01-16

Date:
2017-01-16

Contact: Alf Fast
Email: alf.fast@vattenfall.com

Phone: +46 70 5396137
Fax:

Remissvar

Förslag till strategi för ökad användning av solel (ER 2016:16) samt Förslag till heltäckande solelstatistik (ER 2016:20)

Med vänlig hälsning

Alf Fast
Policy Adviser

Policy Management Retail Market
PRA and Stakeholder Relations
Communications
Vattenfall AB

Mobile +46 70 539 6137
e-mail alf.fast@vattenfall.com

Generella synpunkter

Vattenfall välkomnar regeringens uppdrag till Energimyndigheten att analysera hur solel ska kunna bidra till att Sverige på sikt ska ha 100 procent förnybar energi och att föreslå en strategi för hur användningen av solel ska kunna öka i Sverige. Det finns en outnyttjad potential för produktion av solel i Sverige som kan utvecklas och tas i anspråk genom en strategi som baseras på ett tydligt, enkelt och målgruppsanpassat regelverk.

I korthet lämnar Vattenfall följande synpunkter på remissen.

- Det finns potential för ökad användning av solel
- Specifika produktionsmål för enskilda kraftslag är olämpligt
- Solel möjliggör ökad delaktighet i energiomställningen
- Befintliga styrmedel behöver förenklas och målgruppsanpassas
- På sikt bör alla specifika stöd för solel fasas ut och en teknikneutral utbyggnad av den förnybara elproduktionen bör eftersträvas

I det följande utvecklas Vattenfalls syn på solel i remissvaret.

Det är viktigt att syftet med strategin inte enbart blir att öka produktionen av solel. Syftet bör vara att åstadkomma kostnadseffektiva tillämpningar av solel, inte att tränga undan annan förnybar energi med stöd av de specifika styrmedlen för solel.

Vattenfall menar också att det är olämpligt att i målbilden ange absoluta måltal för produktionen av solel. Produktionsmål för ett specifikt produktionsslag är inte förenligt med en välfungerande marknad och måste undvikas. Sådana måltal riskerar också att bli självuppfyllande och det finns risk att annan förnybar energi missgynnas till förmån för solel. Utbyggnaden av den förnybara elproduktionen bör så snart som möjligt ske teknikneutralt för att det framtida elsystemet ska bli så kostnadseffektivt och robust som möjligt.

Solel möjliggör en ökad delaktighet i energiomställningen och därför är villaägare, bostadsrättsföreningar, lantbrukare och andra aktörer som kan sätta upp solceller på sina byggnader viktiga aktörer. Att installera solceller och solparker på befintliga byggnader och under vindkraftparker är positivt ur ett markanvändningsperspektiv då ingen ny mark behöver tas i anspråk.

Solcellstekniken och solelinstallationerna har stor potential att utvecklas vidare. Drivet av den snabba utbyggnaden i Kina och övriga Sydostasien har kostnaderna för själva solcellerna sjunkit drastiskt bara under det senaste året. Solelinstallationerna är ännu så länge inte så många i Sverige och de har sannolikt god möjlighet att effektiviseras. Frågan om hur solel lämpligast integreras i det framtida elsystemet behöver studeras ytterligare.

På sikt bör alla specifika styrmedel för solel som t ex investeringsstöd fasas ut men under en övergångsperiod kan det vara motiverat att gynna solel framför annat förnybart. Det är lämpligt att under denna övergångstid rikta in sig på små och mellanstora anläggningar med anpassade stödinsatser, därmed ökar delaktigheten i energiomställningen medan rena solparker och eventuella andra större anläggningar fortsätter att stödjas på samma sätt som övrig förnybar el, i dagsläget genom elcertifikatsystemet.

De befintliga styrmedlen behöver förenklas och målgruppsanpassas. Införandet av ett riktat sk solROT som ersättning för andra styrmedel förenklar och är därför bra. Vattenfall menar dock att om små anläggningar upp till 68 kW stängs ute från elcertifikatsystemet så bör kontrollstationerna utnyttjas för att säkerställa att överkapaciteten i det svenska elsystemet inte blir större än nödvändigt. Solelproduktionen korrelerar dåligt med årsförbrukningen och skulle på sikt kunna innebära en stor installerad effekt med låg utnyttjandegrad under vinterhalvåret.

De föreslagna förenklningarna av regelsystemen för stöd till solel är ett steg i rätt riktning men ytterligare förenklningar kommer att behövas. Den administrativa bördan för små aktörer som vill investera i solel måste minimeras.

Introduktionen av en hög andel solel innebär flera utmaningar för elsystemet. Vattenfall delar därvidlag Energimyndighetens uppfattning att solel måste ses i sitt sammanhang tillsammans med bland annat batterilagring och efterfrågefleksibilitet samt att solelens påverkan på elkvaliteten i detalj- och regionnät behöver studeras ytterligare.

Specifika synpunkter

Styrmedel och åtgärds paket 1 - etablering i närtid till 2022

Det är tydligt att regeringens insatser för att främja solel tillkommit utifrån olika behov och regelverk. Det är därför mycket välkommet att genom en solelstrategi ta ett helhetsgrepp för en kostnadseffektiv utbyggnad. Befintliga styrmedel behöver förenklas och målgruppsanpassas. Vattenfall välkomnar därför strategins ambition att målgruppsanpassa administration, regelverk och stödsystem för solcellägare till senast år 2022.

Utfasning av investeringsstöd till privatpersoner och införande av solROT

Vidare ser Vattenfall positivt på att ersätta solcellsstöd till privatpersoner med ett solROT-avdrag. Kötiden för nuvarande investeringsstöd, oavsett storlek på anläggningen, bromsar marknaden. Att ersätta investeringsstödet för villor med ett solROT-avdrag minskar den administrativa bördan för privatpersoner, handläggningstiden för myndigheten, kötiden för övriga aktörer och möjliggör investeringsstöd till fler större anläggningar.

Ett solROT avdrag på 50 procent skulle minska hela kostnaden för installation av solcellsystem med 15 procent vilket motsvarar samma kompensation som ett solinvesteringsstöd. På sikt bör dock även ett solROT avdrag fasas ut.

Energimyndigheten öppnar också upp för möjligheten till ett utvidgat energiROT som även skulle inkludera både investeringar i förnybar elproduktion och energieffektiviseringar. Ett sådant förslag skulle dock behöva utredas noggrant då ett energiROT som inkluderade värmepumpar skulle innebära ytterligare konkurrensfördel för bergvärme- och värmepumpstillverkare på bekostnad av kommunala fjärrvärmesystem och tidigare investeringar i energisystemet.

Elcertifikat endast för anläggningar större än 68 kW

På samma sätt som att ersätta solinvesteringsstöd med solROT för mindre anläggningar föreslås att elcertifikat för solel mindre än 68kW ersätts genom en justering av något av de andra stöden. Om så sker är det viktigt att den totala produktionsvolymen från nya anläggningar upp till 68 kW redovisas och tas i beaktande vid varje kontrollstation. Genom en justering av något av de andra stöden erhåller den småskaliga produktionen fortfarande ett stöd motsvarande det den idag erhåller från elcertifikatsystemet.

Energimyndigheten ger två möjliga lösningar, antingen en höjning av ersättningsnivån från 60 till 80 öre per kWh genom skattereduktionen (alla aktörer) eller en höjning av solROT-avdraget (endast privatpersoner). Fördelen med solROT är att det blir enkelt och tydligt för privatpersoner, samtidigt som det minskar antalet myndighetskontakter. Hanteringen av små anläggningar som ägs av andra aktörer föreslås ses över vid en kontrollstation 2019.

Ellagen och skattereduktion

Strategin tar upp möjligheten med en höjd gränsvärde för inmatningsabonnemanget från 63 till 100 ampere för att harmonisera Ellagen med regler för att erhålla skattreduktion för egen producerad förnybar el som matas ut på nätet. Vattenfall anser att gränsen istället bör dras ned till 63A för skattereduktion för att harmonisera med andra regelverk.

Information och kunskapshöjning

Vattenfall instämmer i att information om stöd till olika målgrupper behöver bli mer tillförlitlig och lättbegriplig för privatpersoner och företag. En informationsplattform är ett bra förslag. Avseende solkarta och beräkningssnurra bör Energimyndigheten samråda med kommuner och företag som redan utvecklat och erbjuder dessa tjänster till medborgare och kunder. Vattenfalls prisbelönta Solcellsguide är länkad till Google maps där alla intressenter enkelt kan räkna ut och få en offert på en solelinstallation, se www.vattenfall.se/solcellsguiden.

Som en första åtgärd 2017 bör Energimyndigheten förenkla och tydliggöra befintlig information om Stöd till solceller på Energimyndighetens hemsida. Med en enkel tabell kan myndigheten visa vilka stöd som ges till vilka målgrupper (kategori 1, 2 och 3), förutsättningar och begränsningar. Hemsidan bör också redan nu ge vägledning avseende beräkning av investering.

Som tillägg till ovan ser Vattenfall positivt på en fördjupad utbildning inom solenergi (både el, värme och kyla) från 2018 till alla kommunala Energi- och klimatrådgivare. Utbildningen bör även erbjudas berörda tjänstemän och politiker inom regeringskansliet.

På samma sätt är Vattenfall positiva till ett nytt branschöverskridande program om solel som inkluderar byggherrar, bygg- och energikonsulter. Det är således viktigt att både SKL

och Energiföretagen deltar i ett sådant program och att optimering av energisystemet i omställningen till 100 procent förnybar energi är syftet och inte enbart ny solex.

Översiktsplanering och bygglov

Vattenfall ser flera intressanta möjligheter med att komplettera översiktsplaneringen med t ex lämpliga områden för solparker. 2016 byggde Vattenfall sin första solkraftpark under en befintlig vindkraftpark i Storbritannien. På så sätt nyttjas mark som redan används för elproduktion. Kraftslagen kompletterar varandra bra då mer vindkraft normalt produceras under vinterhalvåret och nattetid medans solexproduktionen naturligt sker under sommarhalvåret och dagtid. För att optimera kraftstationen tittar Vattenfall på lösningar med batterilagring.

Ytterligare forskning kring solexoptimerad fysisk planering och vägledning till kommuner vore bra och kan med fördel ske genom SKL och Regionala Energikontor.

Det är också önskvärt att genom plan- och bygglagen förenkla bygglovsprocessen för solexinstallationer. I t ex Uppsala kommun krävs inget bygglov för solceller på villor.

Kontrollstation 2019

En kontrollstation 2019 låter klokt främst avseende ytterligare målgruppsanpassning av styrmedel samt utfasning av investeringsstöd. Lagring hemma, på nätet och efterfrågefleksibilitet är sannolikt för tidigt att utvärdera.

Produktspecificerade elavtal med solex

Sedan 2016 erbjuder Vattenfall elavtal med 100 procent solex till privatkunder. Vattenfall ser dock ingen anledning till att lagstifta om att statliga myndigheter köper ursprungsmärkt el från sol. För det första är sannolikheten låg för att produktionen skulle ske i Sverige. För det andra bör statliga myndigheter ha en teknikneutral förhållning till all koldioxidfri elproduktion. Svensk elproduktion är 98%¹ koldioxidfri och 56%² förnybar, vilket är bland de högsta i världen. Det vore olämpligt om regeringen favoriserade solex framför andra kraftslag. Regeringens bör arbeta för att säkerställa en sund konkurrens mellan olika kraftslag.

Åtgärds paket 2 expansion närtid till på sikt mot 2040

Strategins ambition mellan 2022 och nedslagsåret 2040 är att alla eventuella hinder tagits bort så att utbyggnaden efter 2040 kan ske på helt kommersiella grunder utan stödsystem. Ett viktigt fokusområde efter 2022 är att följa upp och förbereda för eventuella förändringar i elnätet vid större andel intermittent elproduktion.

¹ 2014

² 2014

Förslaget till strategi identifierar ett antal viktiga elnätsfrågor att utreda vidare som i vilken mån lokalnätens krav på bibehållen god elkvalitet innebär ett hinder för soletutbyggnaden, i vilket utsträckning en aggregerad mängd sol i lokalnäten kan påverka elkvaliteten i gränspunkten mot regionnät och om elnätsbolagens roll och uppdrag innebär ett hinder för vidare utbyggnad av solet.

Energimyndigheten vill också bevaka utvecklingen av solet avseende fast och rörlig elnätsavgift över året, systemtjänster i transmissionsnätet (påverkan på t ex spänningsreglering och svängmassa) och reglerförånga i kraftsystemet.

Elnätsbolagen föreslås i rapporten som ansvariga uppgiftslämnare av statistik för soletsproduktion. Nätföretagen bör generellt inte hållas ansvariga för elproduktionsstatistik men uppgifter kring prosumenternas installerade effekt solet och inmatad elenergi finns redan idag tillgängliga hos vårt elnätsföretag. Dessa uppgifter kan levereras via i första skedet enkätundersökningar och i andra skedet via tjänstehubben.

Vattenfall vill påpeka att tjänstehubben inte med automatik tillför någon ny funktionalitet utan endast i så fall utgör en samlingspunkt för dessa statistikuppgifter. Det är samma statistikunderlag som levereras från elnätsföretaget idag. Nätbolagen bör i förlängningen inte få alltför långtgående åtaganden att leverera svåråtkomlig och för elnätet icke nödvändig statistik men uppgifter som ändå av andra skäl finns tillgängliga kan givetvis levereras i syfte att skapa underlag för vidare beslut.

Avseende elkvaliteten i lokalnäten vill Vattenfall påpeka att stora elkvalitetsproblem kan uppstå vid okontrollerad införsel av enfas produktionskällor. Utrymmet för soletseffekt i lokalnäten blir betydligt större om trefasanslutningar utnyttjas. Ett krav på trefasinmatning bör övervägas.

Det bör finnas ekonomiska incitament för elnätsbolagen att införa smarta lösningar för att hantera soletsinstallationer. Istället för en traditionell nätförstärkning bör nätbolagen investera i smarta lösningar. Vid hög soletsproduktion kan framtida kostnader för nätförstärkning undvikas om åtgärder vidtas för att genomföra smarta elnäts-tekniker i distributionsnäten. Idag finns möjlighet att få ersättning enligt intäktsramen vid investeringar men det finns flera smarta lösningar som är mer kostnadseffektiva och systemmässigt mer lämpliga som för nuvarande inte påverkar intäktsramen och således saknar ekonomiska incitament. Det är därför av hög vikt att ge elnätsbolagen ett starkt incitament att använda sig av sådan teknik.

Vattenfall erbjuder sedan många år flera olika produkter och tjänster för solet och affärsutveckling sker kontinuerligt för att möta kundernas behov. Vattenfall kommer att fortsätta att bidra till en kostnadseffektiv utbyggnad av solet i Sverige.